

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมอุตสาหกรรม ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารของผู้คนในโลกเป็นไปอย่างง่ายดาย กระแสโลกาภิวัตน์อารยธรรมตะวันตกที่หลั่งไหลเข้ามาสู่สังคมไทย และการตอบรับโดยไม่คำนึงถึงรากเหง้าของความเป็นไทยการเพิ่มของประชากร ทำให้เกิดการแก่งแย่งแข่งขันจนทำให้ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาหลายประการ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ประเพณีวัฒนธรรม และการเมืองในสภาพที่ตกต่ำ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบกันไปเป็นลูกโซ่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การดำรงชีวิตในปัจจุบันผู้คนอยู่ท่ามกลาง การต่อสู้กับปัญหามานับปีการ ผู้ที่แก้ปัญหาได้ก็สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ส่วนผู้ที่แก้ปัญหาไม่ได้ก็ประสบแต่ความทุกข์ความเครียด ส่งผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมที่อยู่รอบข้าง ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะระดมพลังเพื่อแก้ไขปัญหา ในการแก้ไขปัญหานั้นจำเป็นต้องส่งเสริม และสร้างกระบวนการคิดที่ดีให้กับเด็ก หรือเยาวชนของชาติอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความคิดกว้างไกล สุขุมลุ่มลึก รู้จักแก้ปัญหาได้อย่างแยบยล

การคิดเป็นกระบวนการทำงานของสมองที่เกิดขึ้นภายใน ขึ้นอยู่กับความสามารถของสมองแต่ละซีกของมนุษย์ ซึ่งเป็นความสามารถเฉพาะบุคคล โดยสมองซีกซ้ายจะทำหน้าที่เกี่ยวกับความสามารถทางด้านภาษา ทักษะการคำนวณ การวิเคราะห์ จักรระบบ การเห็นรายละเอียด การมีเหตุผล การแสดงออก การคำนวณ และความสามารถทางวิทยาศาสตร์ ส่วนสมองซีกขวาก็จะทำหน้าที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ดนตรี ศิลปะ การคิดสังเคราะห์ การเคลื่อนไหว จังหวะ จิตใต้สำนึก การมองภาพรวม และการทำหลายอย่างพร้อมกัน การคิดเริ่มต้นเมื่อมีการกระตุ้นประสาทรับรู้อาจจากสิ่งแวดล้อม และสมองมีการเลือกรับรู้การกระตุ้นนั้น สมองของมนุษย์นั้นสามารถคิดตั้งแต่ขั้นต่ำ คือ การคิดอย่างง่าย ไม่ซับซ้อน จนถึงการคิดขั้นสูง ซึ่งเป็นการคิดที่ซับซ้อน ตามความสัมพันธ์ของกฎเกณฑ์ หรือปรากฏการณ์ ความสามารถในการคิดจะมีการพัฒนาเป็นลำดับจากง่ายไปยาก การคิดต้องมีสิ่งเร้าต่าง ๆ ทำให้เกิดความสงสัยหรือปัญหา ทำให้ต้องการหาคำตอบ จึงเกิดการคิดที่จะหาคำตอบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548, หน้า 9-13)

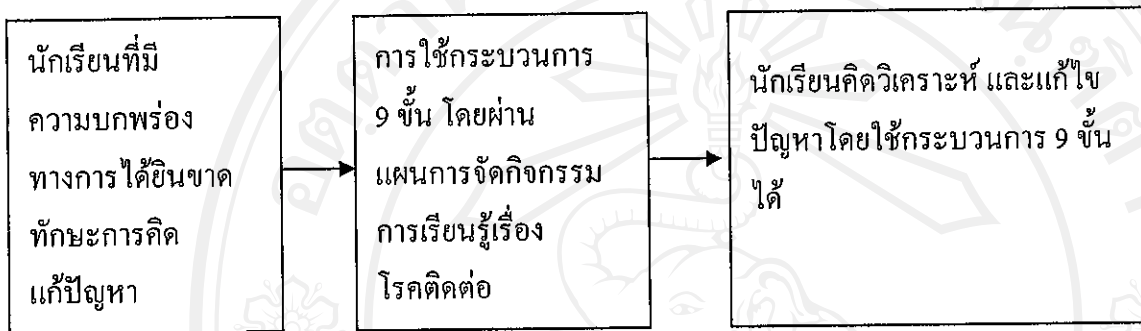
การคิดแก้ปัญหาเป็นการคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างพินิจพิเคราะห์ถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เป็น
ปมประเด็นสำคัญของเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ ที่คอยก่อกวน สร้างความรำคาญความยุ่งยากสับสน
และความวิตกกังวล โดยพยายามหาทางคลี่คลายสิ่งเหล่านี้ให้ปรากฏ และหาหนทางขจัดปัดเป่า
สิ่งที่เป็นปัญหาที่ก่อความรำคาญ ความยุ่งยากสับสนให้หมดไปอย่างมีขั้นตอน การคิดแก้ไข
ปัญหาจึงเป็นทักษะสำคัญและจำเป็นในภาวะสังคมปัจจุบัน ซึ่งในระบบการศึกษาจำเป็นต้อง
ให้ความสำคัญในการพัฒนา ฝึกฝนเยาวชน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ให้มีโอกาส
ฝึกทักษะการคิดแก้ไขปัญหาให้มากขึ้น (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2543, หน้า 103)

สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จากรายงานการประเมินตนเองของ
สถานศึกษา ปีการศึกษา 2546 เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน พบว่าทักษะการคิด
วิเคราะห์อยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง ด้วยข้อจำกัดทางการได้ยินไม่สามารถใช้ภาษามือสื่อ
ความหมายในเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ได้ (โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร, 2546, หน้า 27)
และในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร ภาพรวมในด้าน
จุดอ่อนของโรงเรียนพบว่า หลักสูตรและการจัดระบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ยังต้องพัฒนาปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน นักเรียนขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์
สังเคราะห์ ในระดับที่สูงขึ้นด้วยตนเอง (โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร, 2549, หน้า 4)
ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่ผู้วิจัย ซึ่งเป็นครูสอนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา นักเรียนที่มี
ความบกพร่องทางการได้ยิน ในโรงเรียน แห่งนี้ พบว่า ในการจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะ
ทางด้านการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ นักเรียนยังขาดความสามารถด้านนี้ ผู้ศึกษาคิดว่าการคิด
วิเคราะห์เป็นพื้นฐานสำคัญในการฝึกกระบวนการคิด จำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงและส่งเสริม
ให้นักเรียนได้มีทักษะกระบวนการคิดอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจวิธีการสอนโดยใช้
กระบวนการ 9 ขั้น เพื่อพัฒนากระบวนการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีความบกพร่องทาง
การได้ยิน โดยมีความเชื่อว่าขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการ 9 ขั้น จะช่วยนักเรียนให้รู้จัก
การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ รู้จักวิธีการวางแผนได้อย่างรอบคอบ สามารถทำงานได้อย่างเป็น
ขั้นตอน และมีระบบมากยิ่งขึ้น การฝึกฝนให้นักเรียนใช้กระบวนการ 9 ขั้นแก้ปัญหาต่าง ๆ
อย่างต่อเนื่อง จะหล่อหลอมให้นักเรียนเป็นบุคคลที่คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น มีภูมิคุ้มกัน
ที่ดี และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาความขัดแย้ง อุปสรรคต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันและ
ที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาการพัฒนากระบวนการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

กรอบแนวคิด

ขอบเขตของการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 44 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 10 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาสุขศึกษา และพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง โรคติดต่อ สารที่ 4 การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพ และการป้องกันโรคที่เน้นกระบวนการ 9 ขั้นตอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

- 1) ตระหนักในปัญหาและความจำเป็น
- 2) คิดวิเคราะห์วิจารณ์
- 3) สร้างทางเลือกหลากหลาย
- 4) ประเมินและเลือกทางเลือก
- 5) กำหนดและลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ
- 6) ปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์
- 7) ประเมินระหว่างปฏิบัติ
- 8) ปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ
- 9) ประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภูมิใจ

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนากระบวนการคิดแก้ปัญหา หมายถึง การพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาโดยใช้ขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการ 9 ขั้นตอน ได้อย่างเหมาะสม

กระบวนการ 9 ขั้นตอน หมายถึง ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครบขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นจนแล้วเสร็จ ประกอบด้วย 1) ตระหนักในปัญหาและความจำเป็น 2) ทิศวิเคราะห์วิจารณ์ 3) สร้างทางเลือกหลากหลาย 4) ประเมินและเลือกทางเลือก 5) กำหนดและลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ 6) ปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์ 7) ประเมินระหว่างปฏิบัติ 8) ปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ 9) ประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภูมิใจ

นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง นักเรียนที่สูญเสียการได้ยินเมื่อตรวจการได้ยินโดยใช้เสียง ณ ความถี่ 500, 1,000 และ 2,000 รอบต่อวินาที (Hz) ในหูข้างที่ตึกว่ามากกว่า 25 เดซิเบล (dB) เป็นเหตุให้รับฟังเสียงต่าง ๆ ไม่ชัดเจน ส่งผลให้หูตึงหรือหูหนวก

ภาษามือ หมายถึง ภาษาสำหรับคนหูหนวก ใช้มือ สีสหน้า และกริยาท่าทางประกอบในการสื่อความหมาย และถ่ายทอดอารมณ์แทนการพูดระหว่างคนหูหนวกกับคนหูหนวกด้วยกัน และระหว่างคนปกติกับคนหูหนวก

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน สามารถนำกระบวนการ 9 ขั้นตอนไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้
2. เป็นแนวทางให้ผู้สนใจได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
3. โรงเรียนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิดของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น